

فهرست مطالب

مقدمه.....	۱۳
فصل اول: مفاهیم و مبانی نظری.....	۱۵
مبحث اول: مفهوم شناسی تنقیح.....	۱۵
گفتار اول: مفاهیم و برداشت ها از تنقیح.....	۱۵
۱- معنای تنقیح.....	۱۵
۲- رویکردها و برداشت ها از تنقیح.....	۱۷
۱-۲- برداشت شکلی از تنقیح (قابل دسترس ساختن قوانین و مقررات).....	۱۷
۲-۲- برداشت ماهوی از تنقیح (قابل فهم کردن قوانین و مقررات).....	۱۸
۳-۲- رویکرد مختلط (برداشت های شکلی و ماهوی از تنقیح).....	۲۰
۳- مفاهیم مشابه تنقیح.....	۲۱
۱-۳- تدوین قوانین.....	۲۱
۲-۳- فهرست نویسی قوانین.....	۲۳
۳-۳- شناسنامه ی قوانین.....	۲۴
۴-۳- قانون جامع.....	۲۴
۵-۳- طبقه بندی قوانین.....	۲۵
۶-۳- کدیفیکیشن.....	۲۷
گفتار دوم: تاریخچه واقسام روش اجرای تنقیح.....	۳۰
۱- مراحل تاریخی تنقیح قوانین و مقررات.....	۳۰
۱-۱- گردآوری ساده ی متون قانونی.....	۳۰
۲-۱- گردآوری مجموعه های موضوعی.....	۳۱
۳-۱- پالایش و به روزرسانی (تنقیح).....	۳۱
۲- اقسام تنقیح قوانین.....	۳۲
۱-۲- تنقیح تقنینی.....	۳۲
۲-۲- تنقیح اجرایی.....	۳۲
۳-۲- تنقیح به وسیله ی نهاد واحد.....	۳۳
۴-۲- تنقیح از طریق مجموعه ای از قواعد.....	۳۳
۵-۲- وضعیت تنقیح در نظام حقوقی ایران.....	۳۳
مبحث دوم: اصول و مبانی تنقیح قوانین و مقررات.....	۳۷
گفتار اول: ضرورت های تنقیح (زمینه شکل گیری).....	۳۷
۱- تعارض قوانین.....	۳۸
۲- تورم قوانین.....	۳۹

۶ □ کارکردهای تنقیح قوانین و مقررات و نقش آن...

- ۴۱-۱-۲- علل ایجاد تورم قوانین.....
- ۴۳-۲-۲- مضرات تورم قوانین.....
- ۴۳-۳- پیچیدگی و ابهام قوانین و مقررات.....
- ۴۴-۱-۳- آثار ابهام قوانین بر مردم.....
- ۴۵-۲-۳- آثار پیچیدگی قوانین بر مقامات حکومتی.....
- ۴۶-۴- پراکندگی قوانین.....
- ۵۱- گفتار دوم: اهداف و دستاوردهای تنقیح.....
- ۵۱-۱- شفافیت.....
- ۵۲-۲- قابلیت دسترسی.....
- ۵۳-۳- قاعده ی قبح عقاب بلا بیان.....
- ۵۴-۴- امنیت قضایی.....
- ۵۵-۵- امنیت حقوقی.....
- ۵۶- مبحث سوم: فرآیند اجراء، موانع و مشکلات تنقیح.....
- ۵۶- گفتار اول: فرآیند تنقیح.....
- ۵۷-۱- نهاد متولی امر تنقیح قوانین و مقررات.....
- ۵۸-۲- واگذاری امر تنقیح به قوه ی مجریه.....
- ۵۸-۳- واگذاری امر تنقیح به قوه ی مقننه.....
- ۵۹-۴- واگذاری تنقیح به نهادی بین قوه ای یا فرا قوه ای.....
- ۶۰-۵- روش گردآوری قوانین.....
- ۶۲- گفتار دوم: موانع موجود در فرآیند تنقیح قوانین و مقررات.....
- ۶۲-۱- تعدد مراجع قانون گذاری.....
- ۶۳-۱-۱- مجلس خبرگان رهبری.....
- ۶۴-۲-۱- فرامین رهبری.....
- ۶۴-۳-۱- مجمع تشخیص مصلحت نظام.....
- ۶۶-۴-۱- شورای عالی امنیت ملی.....
- ۶۷-۵-۱- شورای عالی انقلاب فرهنگی.....
- ۶۸-۶-۱- شورای عالی فضای مجازی.....
- ۶۹-۲- تعدد مقررات و مراجع تصویب آنها.....
- ۷۱-۳- فقدان قواعد لازم الاتباع در خصوص نحوه ی تدوین قوانین.....
- ۷۱-۱-۳- قوانین متروک.....
- ۷۲-۲-۳- نقض قانون.....
- ۷۳-۳-۳- قوانین مسکوت.....
- ۷۴-۴-۳- ترک اجرای قانون.....
- ۷۴-۵-۳- منتفی شدن موضوع قانون.....

فهرست مطالب □ ۷

۷۵.....	۳-۶- تعارض قوانین
۷۶.....	۳-۷- نسخ قانونی
۷۷.....	۳-۸- انقای قانون
۷۸.....	۴- شرایط تنقیح کنندگان
۷۸.....	۵- جایگزینی واژه هایی مانند نسخ ضمنی به جای تنقیح
۷۹.....	فصل دوم: نقش تنقیح قوانین و مقررات در ایجاد امنیت حقوقی
۷۹.....	مبحث اول: مفاهیم و جایگاه اصل امنیت حقوقی
۷۹.....	گفتار اول: مفهوم شناسی امنیت
۸۰.....	۱- مفهوم لغوی امنیت
۸۰.....	۲- مفهوم اصطلاحی امنیت
۸۲.....	۳- مفهوم امنیت حقوقی
۸۴.....	گفتار دوم: تمایز امنیت حقوقی از مفاهیم مشابه
۸۵.....	۱- تمایز با امنیت انسانی
۸۷.....	۲- تمایز با امنیت قضایی
۸۷.....	گفتار سوم: رابطه تنقیح با اصل امنیت حقوقی
۸۸.....	۱- تنقیح به مثابه ابزار
۸۸.....	۲- اشتراک در مبانی و چرایی
۸۸.....	۳- موانع امنیت حقوقی، ضرورت های تنقیح
۸۹.....	مبحث دوم: اصول و مبانی اصل امنیت حقوقی
۹۰.....	گفتار اول: اصول و مبانی فقهی امنیت حقوقی
۹۰.....	۱- قاعده قبح عقاب بلا بیان
۹۲.....	۲- اصل برائت
۹۴.....	۳- قاعده دراء
۹۵.....	۴- قاعده وزر
۹۶.....	۵- قاعده لاضرر
۹۷.....	۶- حرمت مال، جان و عمل انسان
۹۸.....	گفتار دوم: اصول و قواعد حقوقی اصل امنیت حقوقی
۹۸.....	۱- اصول ماهوی اصل امنیت حقوقی
۹۸.....	۱-۱- اصل قانونی بودن جرایم و مجازات ها
۱۰۰.....	۱-۲- اصل برائت
۱۰۳.....	۱-۳- اصل عطف به ماسبق نشدن قوانین
۱۰۶.....	۱-۴- اصل احترام به حق ها و امتیاز مکتسبه
۱۰۹.....	۲- مبانی و اصول شکلی اصل امنیت حقوقی
۱۰۹.....	۲-۱- اصل شفافیت قوانین

۸ □ کارکردهای تنقیح قوانین و مقررات و نقش آن...

- ۱۱۲-۲-۲- اصل انسجام قوانین.....
- ۱۱۵-۳-۲- اصل سهولت دسترسی به قوانین و مقررات.....
- ۱۱۶-۴-۲- اصل اعتماد مشروع.....
- ۱۱۷- گفتار سوم: نهادهای متولی اصل امنیت حقوقی.....
- ۱۱۷- ۱- قوه ی مقننه.....
- ۱۱۸- ۱-۱- نقش تقنینی قوه ی مقننه.....
- ۱۲۲- ۲-۱- نقش تنقیحی قوه ی مقننه.....
- ۱۲۲- ۲- قوه ی مجریه.....
- ۱۲۳- ۱-۲- تنظیم لوایح قانونی و تعیین سیاست ها.....
- ۱۲۳- ۲-۲- نقش تنقیحی قوه ی مجریه.....
- ۱۲۵- فصل سوم: تنقیح قوانین ومقررات در نظام قانون گذاری شایسته.....
- ۱۲۶- مبحث اول: مفهوم شناسی قانون گذاری شایسته.....
- ۱۲۶- گفتار اول: ویژگی های نظام قانون گذاری شایسته.....
- ۱۲۷- ۱- فلسفه ی قانون گذاری شایسته.....
- ۱۲۸- ۲- اهداف نظام قانون گذاری.....
- ۱۲۸- ۳- موضوع نظام قانون گذاری شایسته.....
- ۱۲۹- ۴- مبانی قانون گذاری شایسته (ضرورت ها).....
- ۱۲۹- ۴-۱- تورم تقنینی یا قانون گذاری حداکثری.....
- ۱۳۰- ۴-۲- کاهش و افت کیفیت قانون گذاری.....
- ۱۳۱- ۴-۳- نقایص قانون.....
- ۱۳۲- ۴-۴- عدالت تقنینی.....
- ۱۳۳- ۵- گستره ی نظام قانون گذاری شایسته (حدود و شمول).....
- ۱۳۴- گفتار دوم: اصول قانون گذاری شایسته.....
- ۱۳۷- ۱- اصول ماهوی (هدف قانون)؛.....
- ۱۳۷- ۲- اصول شکلی (اصول مربوط به شکل قانون)؛.....
- ۱۳۷- ۳- اصول تشریفاتی.....
- ۱۳۸- ۳-۱- مسائل محوری قانون گذاری.....
- ۱۳۸- ۳-۱-۱- چه نهادی باید قانون گذاری کند.....
- ۱۳۹- ۳-۱-۲- علت قانون گذاری.....
- ۱۴۰- ۳-۱-۳- چگونگی قانون گذاری(فرآیند وضع قانون).....
- ۱۴۱- ۳-۱-۴- اصول مربوط به مرحله ی پسا قانون گذاری.....
- ۱۴۳- ۳-۲- کیفیت قانون و قانون گذاری و معیارهای آن.....
- ۱۴۳- ۳-۲-۱- مفهوم کیفیت.....
- ۱۴۳- ۳-۲-۲- دلایل کاهش کیفیت.....

فهرست مطالب □ ۹

۱۴۴۳-۲-۳- ویژگی های قانون
۱۴۵۳-۳- ضرورت توجه به کیفیت قانون گذاری
۱۴۶۳-۴- شاخصه های مطلوب کیفی قوانین
۱۴۶۳-۴-۱- امنیت حقوقی
۱۴۷۳-۴-۲- کارآمدی و بهره وری قانون
۱۴۸۳-۴-۳- پذیرش قانون
۱۴۹۳-۴-۴- بهبود وضعیت قوانین
۱۵۰۳-۴-۵- وضوح و ساده سازی قوانین
۱۵۰۳-۴-۶- ثبات
۱۵۱۳-۴-۷- تحقق پذیری و قابلیت اجرا
۱۵۱۳-۴-۸- عادلانه بودن
۱۵۱۳-۴-۹- تناسب و انسجام
۱۵۲مبحث دوم: مقررات گذاری شایسته
۱۵۲گفتار اول: اصول ماهوی مقررات گذاری شایسته
۱۵۳۱- مفهوم «خوب» یا «شایسته» در مقررات گذاری
۱۵۴۲- حاکمیت قانون در مقررات گذاری شایسته
۱۵۴۲-۱- مفهوم حاکمیت قانون
۱۵۵۲-۲- اصل حاکمیت قانون در نظام اداری
۱۵۶۲-۳- نتایج اصل حاکمیت قانون در مقررات گذاری
۱۵۷۳- اصل انتظار مشروع در مقررات گذاری شایسته
۱۵۸۳-۱- معنا و مفهوم اصل انتظار مشروع
۱۶۰۳-۲- مبانی اصل انتظار مشروع در مقررات گذاری شایسته
۱۶۲۴- اصل تناسب در مقررات گذاری شایسته
۱۶۲۴-۱- مفهوم اصل تناسب در مقررات گذاری شایسته
۱۶۳۴-۲- مبنای اصل تناسب
۱۶۴۵- اصل جبران خسارت وارده بر شهروندان در مقررات گذاری شایسته
۱۶۴۵-۱- معنا و مفهوم
۱۶۶۵-۲- مبانی اصل جبران خسارت وارده به شهروندان
۱۶۹گفتار دوم: اصول شکلی مقررات گذاری شایسته
۱۶۹۱- اصل دسترسی به مقررات دولتی در مقررات گذاری شایسته
۱۷۱۲- اصل عدم تبعیض در مقررات گذاری
۱۷۵مبحث سوم: تنقیح قوانین ومقررات در نظام قانون گذاری شایسته
۱۷۵گفتار اول: اهمیت نظام تنقیح قوانین و مقررات
۱۷۶۱- پراکندگی قوانین و وجود احکام یک موضوع در قوانین متعدد

۱۰ □ کارکردهای تنقیح قوانین و مقررات و نقش آن...

- ۲- مشخص نشدن وضعیت قوانین سابق در قوانین جدید ۱۷۷
- ۳- وجود احکام تکراری در قوانین ۱۷۷
- گفتار دوم: نقش های تقنینی تنقیح حین وضع ۱۷۸
- ۱- نیازسنجی تقنینی ۱۷۹
- ۱-۱- تبیین مفهوم نیازسنجی تقنینی ۱۷۹
- ۲-۱- ضرورت نیازسنجی تقنینی ۱۸۰
- ۳-۱- نیازسنجی برای کارآمدی قانون ۱۸۱
- ۴-۱- نیازسنجی برای مطلوبیت قانون ۱۸۱
- ۵-۱- نیازسنجی قوانین مقدمه ی تمکین از قانون ۱۸۲
- ۲- اصول مربوط به مرحله ی پیش از قانون گذاری ۱۸۳
- ۱-۲- اصول مربوط به ارزیابی تأثیرات قانون ۱۸۳
- ۲-۲- اصل ضرورت تصویب قانون ۱۸۴
- ۳-۲- اصل نهادینه کردن ارزیابی تأثیرات قانون ۱۸۵
- ۴-۲- ارزیابی تأثیرات قانون بر حقوق شهروندی و تعهدات و تکالیف حکومت ۱۸۵
- ۳- اصول مربوط به نگارش پیش نویس قانون ۱۸۶
- ۱-۳- اصول مربوط به زبان متن ۱۸۷
- ۲-۳- اصول مربوط به ساختار متن ۱۹۰
- ۴- اصول مربوط به مرحله ی قانون گذاری ۱۹۱
- ۱-۴- جدی گرفتن نقش کمیسیون ها در فرآیند قانون گذاری ۱۹۲
- ۲-۴- اصل علنی بودن قانون گذاری ۱۹۴
- فصل چهارم: امنیت حقوقی در نظام قانون گذاری شایسته ۱۹۷**
- مبحث اول: ظهور حاکمیت قانون با قانون گذاری شایسته ۱۹۷
- گفتار اول: حاکمیت قانون، مبانی و مفاهیم ۱۹۸
- ۱- مفهوم شناسی حاکمیت قانون ۱۹۸
- ۲- برداشت شکلی از حاکمیت قانون ۲۰۰
- ۳- برداشت ماهوی از حاکمیت ۲۰۲
- گفتار دوم: آثار و پیامدهای حاکمیت قانون ۲۰۵
- ۱- اصل قطعیت حقوقی ۲۰۶
- ۲- شفافیت در تصویب و انتشار عمومی ۲۰۷
- ۳- اصل کیفیت قانون ۲۰۸
- ۴- اصل برابری انسانها ۲۱۰
- ۱-۴- برابری شکلی ۲۱۱
- ۲-۴- برابری ماهوی ۲۱۲
- ۵- پاسخگویی و برتری قانون ۲۱۴

۲۱۵مبحث دوم: نقش تنقیح قوانین و مقررات در حاکمیت قانون
۲۱۶گفتار اول: جلوگیری از موانع تحقق حاکمیت قانون
۲۱۶۱- مقابله با تورم قوانین در حاکمیت قانون
۲۱۷۲- حاکمیت قانون و پراکندگی قوانین
۲۱۸۳- حاکمیت قانون، مانع قوانین مبهم و مجمل
۲۱۹گفتار دوم: تحقق مبانی تنقیح قوانین و مقررات در حاکمیت قانون
۲۲۰۱- نقش وضوح قانون در حاکمیت قانون
۲۲۲۲- جایگاه اصل شفافیت در حاکمیت قانون
۲۲۴۳- تأثیر اصل دسترسی در حاکمیت قانون
۲۲۵۴- ارتباط اصل اعتماد مشروع با حاکمیت قانون
۲۲۷مبحث سوم: آثار حاکمیت قانون بر امنیت حقوقی
۲۲۷گفتار اول: آثار حاکمیت قانون بر تضمین اصول حقوقی
۲۲۷۱- اصل برابری شهروندان در مقابل قانون
۲۲۸۲- اصل حاکمیت قانون بر جرایم
۲۲۹۳- اصل تفسیر مضیق قوانین کیفری
۲۲۹۴- عطف به ماسبق نشدن قوانین
۲۳۰۵- اصل حاکمیت قانون بر کشف جرائم
۲۳۰گفتار دوم: آثار حاکمیت قانون بر حقوق شهروندان
۲۳۱۱- حاکمیت قانون و تعدیل قدرت حاکمان
۲۳۳۲- اصل پاسخگویی به شهروندان
۲۳۳۳- اصل قانون مداری
۲۳۴۴- ایجاد نظم و آزادی برای شهروندان
۲۳۴۵- حفظ حقوق بنیادین شهروندان
۲۳۶۶- تناسب در برقراری حقوق شهروندان
۲۳۷۷- ایجاد نظم حقوقی
۲۴۰منابع